

FREDRIKSTAD KOMMUNE TEKNISK DRIFT AVD
AVLØP
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for 2025 - Fredrikstad kommune

Fredrikstad kommune har alvorlig avvik fra krav i tillatelse og forurensningsregelverket. Dette skyldes gjentakende avvik fra fosforrensekravet ved Øra avløpsrenseanlegg og manglende kontroll på overløpsmengder fra avløpsnettet.

Så lenge avløpsrenseanlegg og avløpsnettet i Fredrikstad kommune ikke drives i tråd med krav i tillatelse og/eller forurensningsregelverket for øvrig, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelse og forurensningsloven § 7.

Fredrikstad kommune må kvalitetssikre sine innrapporterte data ved neste års rapportering. Sammenstilling av resultater for resipientovervåkningen skal vedlegges egenkontrollrapporten for neste år.

Statsforvalteren følger opp Fredrikstad kommune med fremdriftsplan for oppfølging av overløp på avløpsnettet i egen sak. Vi følger også opp Fredrikstad kommune med varsel om tilknytningsstopp med bakgrunn i behov for avlastningsoverløp fordi kapasiteten ved Øra avløpsrenseanlegg er overskredet.

Kommunen skal betale et gebyr på 10 600 kroner for vårt arbeid med egenkontrollrapporten. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapportene og årsrapportene for Fredrikstad kommune sitt avløpsnett, Øra avløpsrenseanlegg og Øra slambehandlingsanlegg.

Avløpsnett tilknyttet Øra avløpsrenseanlegg

Fredrikstad kommune har rapportert at det er 84 095 innbyggere og 3 779 fritidsboliger fra Fredrikstad kommune som er tilknyttet avløpsnettet som fører til Øra avløpsrenseanlegg.

Dette er en økning i antall tilknyttede innbyggere og fritidsboliger til Øra avløpsrenseanlegg sammenliknet med 2024, da dere rapporterte om 83 404 innbyggere og 3 645 fritidsboliger tilknyttet. Dere oppgir i skjemaet for årsrapportering at 77 nye abonnenter er blitt tilknyttet avløpsnett i rapporteringsåret. Vi merker oss at kommunen har hatt en økning på 134 nye fritidsboliger i 2025, i tillegg til økning i befolkningsveksten. Dette skulle tilsi at antall nye abonnenter er høyere enn opplyst i skjemaet for årsrapportering.

Dere har rapportert at det er 132 installerte nødoverløp og 44 installerte regnvannsoverløp i fellessystem på kommunens avløpsnett tilknyttet Øra avløpsrenseanlegg.

Innrapporterte tall i Altinn viser et samlet utslipp av 307 765,4 m³ urensset avløpsvann og 1 451,8 kg fosfor som følge av overløp på avløpsnett i 2025. Dette stemmer ikke med vedlagt årsrapport, der Fredrikstad kommune oppgir at totalt 291 897,8 m³ og 1 270,3 kg fosfor har blitt sluppet ut som følge av overløp i rapporteringsåret. Etter forespørsel fra Statsforvalteren korrigerer Fredrikstad kommune overløpstallene til å inkludere avlastningsoverløp, der dere oppgir at totale mengder som har gått i overløp på avløpsnett er 396 433 m³ og 1 150 kg fosfor. Vi ser at mengder avlastningsoverløp utgjør mellom 88 667,6 - 104 535 m³ avhengig av hvilket tidligere rapportert tall vi sammenligner med, mens fosformengde totalt går ned sammenlignet med opprinnelig rapportering. Til sammenligning oppgir Frevar KF i sin oppdaterte egenkontrollrapportering for Øra avløpsrenseanlegg av 23.04.2026, at avlastningsoverløpene utgjør 130 168 m³, basert på Fredrikstad kommune sine tall. Fredrikstad kommune har derfor uoverensstemmelser i de innrapporterte dataene om sine overløpsutslipp på avløpsnett til Øra renseanlegg. Kommunen må kvalitetssikre innrapporterte data bedre ved neste års rapportering.

Statsforvalteren gjør oppmerksom på at det i nye tillatelser stilles krav til dokumentasjon av virkningsgrad for avløpsnett, samt at utslipp på grunn av feil på avløpsnett, stans i pumpestasjoner og liknende ikke skal redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 5 %, og deretter 3 % etter en viss tid. Videre stilles det krav til at den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke skal være over 2 %.

I årets rapporteringsskjema har Statsforvalteren inkludert spørsmål om beregnet/estimert virkningsgrad og vannmengde sluppet ut via driftsoverløp. Det finnes per i dag ingen standard metode for å beregne virkningsgrad. Vi bruker derfor årets rapportering til å samle inn data for å få bedre oversikt over omfanget av overløpsutslipp og lekkasjer, samt vurdere om kommunene kan beregne virkningsgrad på en nyttig måte. Kravet til andel driftsoverløp skal bidra til å redusere bruk av overløp og stimulere til oppgradering av ledningsnett. I første omgang brukes også rapporteringen til å kartlegge hvor stor del av overløpene som er driftsoverløp i regionen. Siden dette er en innledende kartlegging, vil det ikke bli gitt avvik for eventuelle brudd på kravene i årets tilbakemelding. Det kan imidlertid bli aktuelt med strengere oppfølging i neste års rapportering.

Dere estimerer at virkningsgraden på avløpsnett var 97,2 % i rapporteringsåret. Videre estimerer dere at 2,8 % av de totale tilførte vannmengder har blitt sluppet ut via driftsoverløp, som skyldes overbelastning av avløpssystemet i nedbørsperioder. Disse tallene inkluderer avlastningsoverløp. Statsforvalteren registrerer at virkningsgrad er beregnet ved å trekke fra driftsoverløp. Vi gjør oppmerksom på at beregning av virkningsgraden skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier for mindre omfattende overløpsutslipp. I tillegg skal andre ulike kilder til tap beregnes eller vurderes, noe som innebærer at også utslipp fra lekkasjer og andre feil på ledningsnett skal medregnes.

Dere oppgir at kommunen har separert og oppgradert 7 156 meter avløpsnett i 2025. Planlagte tiltak er separering, fremmedvannsøk og rask oppfølging av tiltak. Dere planlegger å installere mengdemålere i utvalgte pumpestasjoner for å bedre rapportering og grunnlaget for avløpsmodellering.

Redegjørelse for milepæl M3/2 *Plan med milepælsfrister for innhenting av informasjon til modellering* er vedlagt egenkontrollrapporteringen for 2025. Denne ble også sendt Statsforvalteren 27.02.2026, og er svart ut av Statsforvalteren i brev av 19.03.2026. Fremdriftsplanen følges opp i egen sak, saksnummer 2023/29798.

Avløpsnett (Nordre Borge) tilknyttet Alvim avløpsrenseanlegg

Dere har rapportert at det er 1 496 innbyggere i Fredrikstad kommune som er tilknyttet avløpsnettet som fører til Alvim avløpsrenseanlegg i Sarpsborg. Dette er en økning siden sist rapporteringsår da det var 1 174 innbyggere tilknyttet. I skjemaet for årsrapportering er det opplyst om at det er tilknyttet tre nye abonnenter i løpet av rapporteringsåret og vi forutsetter dermed at økningen på 322 innbyggere hovedsakelig skyldes befolkningsvekst.

Dere har rapportert at det er to installerte nødoverløp og tre installerte regnvannsoverløp i fellessystem på kommunens avløpsnett tilknyttet Alvim avløpsrenseanlegg.

I årsrapporteringsskjema har dere beregnet et samlet utslipp av 7 m³ urensset avløpsvann og 0,107 kg fosfor som følge av overløp på avløpsnettet i 2025. Dette samsvarer ikke med det dere har rapportert for overløp punktene i Altinn, der vi kan summere opp 0,6 m³ og 0,1 kg fosfor. Rapporteringen må kvalitetssikres bedre til neste år slik at slike uoverensstemmelser unngås.

I skjemaet for årsrapportering opplyser kommunen om at avløpsnettet tilknyttet Alvim avløpsrenseanlegg, har en virkningsgrad i 2025 på 99,99999 %. Videre rapporteres det om at ca. 0,00001 % av tettbebyggelsens totale tilførte vannmengde har blitt sluppet ut via driftsoverløp i 2025. Vi viser til informasjon om krav til virkningsgrad og driftsoverløp i nye tillatelser, samt om innledende kartlegging under «avløpsnett tilknyttet Øra avløpsrenseanlegg». Vi viser også til kommentar om at ikke kun driftsoverløp skal trekkes fra ved beregning av virkningsgraden på avløpsnettet.

Avlastningsoverløp

Avlastningsoverløp er overløp som har som funksjon å avlaste renseanlegget når dets dimensjonerende kapasitet overskrides, eller når det av andre årsaker er nødvendig å begrense tilrenningen til anlegget. Bruk av avlastningsoverløp for å regulere mengden avløpsvann og fremmedvann som tilføres renseanlegget, fordi anlegget er underdimensjonert, er i strid med forurensningsregelverket. Avlastningsoverløp skal inngå i beregningen av rensegrad ved avløpsrenseanlegget.

Vi viser til mottatte varsler om akuttutslipp av avløpsvann i løpet av november-desember 2025 fra Fredrikstad kommune. Det første varselet om akuttutslipp av avløpsvann mottok vi 06.11.2025. Det siste varselet mottok vi 09.12.2025. Dere har varslet om til sammen ti overløpshendelser ved Helne, Buskogen og Ålekilen pumpestasjoner for perioden 11.09.-03.12.2025. Utslippene har for innrapportert periode pågått totalt over 21 døgn, med totalt beregnet utslipp 475 188 m³ og 936 kg fosfor. Dere har oppgitt at utslippene ble gjennomført for å hindre at det flommet over i innløpskum og Øra avløpsrenseanlegg. Overløpene ble dermed styrt til Glomma istedenfor til Gansrødbukta som

er en mer sårbar resipient. Videre oppfølging av avlastningsoverløp gjøres i egen sak, saknummer 2025/47715.

Hendelseslogg for avvik ved overløpskum ved Øra avløpsrenseanlegg var vedlagt egenkontrollrapporteringen for Øra avløpsrenseanlegg. Der fremkommer det ett tilfelle av havari i overløpskum inn til avløpsrenseanlegget med tilhørende styrt stopp av Buskogen pumpestasjon for å hindre avløpsvann til byggegrop på FARA-prosjektet. Stoppen skjedde 24.02.2025. Det gikk estimert 128 liter avløpsvann per sekund i overløp. Stoppen varte fra kl. 18:25 den 24.02 til kl. 12:58 den 25.02. Etter vår utregning tilsvarer dette et utslipp av rundt 8 548 m³ urensset avløpsvann. Frevar KF kommenterer i årsrapport for Øra avløpsrenseanlegg at de ti overløpstilfellene ikke er inkludert i overløpstall fra Øra avløpsrenseanlegg på grunn av begrenset tallmateriale. Siden overløpsmengdene fra avlastningsoverløp ikke inngikk i egenkontrollrapporteringen hverken for avløpsnett eller avløpsrenseanlegget, sendte Statsforvalteren egenkontrollrapporteringene tilbake for korrigering. Samtidig med at vi sendte egenkontrollrapporteringen for korrigering, ba vi om at avlastningsoverløp skal inngå i Øra avløpsrenseanlegg sin totale overløpsmengde og oppnådd rensesgrad. Fredrikstad kommune oppgir i revidert årsrapportering, innsendt 23.04.2026, at tidligere rapporterte mengder avlastningsoverløp er feil. Kommunen beskriver at det har vært syv hendelser, ikke ti som tidligere oppgitt. Videre beskriver dere at innsendte avvik ved KP 607 Helne pumpestasjon i etterkant har vist seg å ikke stemme, da stans av stasjonen ikke gikk i overløp, men til avløpsnettet. Fredrikstad kommune har derfor tatt ut overløpsmengdene for denne pumpestasjonen. Fredrikstad kommune mener at riktig mengde i avlastningsoverløp er totalt 130 168 m³ via Buskogen og Ålekilene pumpestasjoner.

Fredrikstad kommune har rapportert uoverensstemmelser i sin informasjon om sine overløpsutslipp, inkludert avlastningsoverløp, på avløpsnettet. Kommunen har manglende kontroll på sine overløp. Dette er et gjentakende alvorlig avvik.

Øra avløpsrenseanlegg

Øra avløpsrenseanlegg behandler avløpsvann fra Fredrikstad kommune (96 %) og Hvaler kommune (4 %).

Det er for 2025 rapportert at Øra avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 12 991 952 m³ avløpsvann og at 1 163 470 m³ har gått i overløp. I tillegg har 130 168 m³ gått via avlastningsoverløp ved Buskogen og Ålekilene pumpestasjoner. Til sammen gikk det da 1 293 638 m³ i overløp. Avlastningsoverløp skal medregnes overløp og renseseffekt ved Øra avløpsrenseanlegg. Avløpsvannet i overløp utgjør 9,06 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Andel avløpsvann i overløp er høyere enn rapportert for 2024 da 6,45 % gikk i overløp.

Dere har oppgitt at dimensjonerende kapasitet for Øra avløpsrenseanlegg er 120 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at tilført mengde i maksuke i 2025 var 126 039 pe (BOF₅) (f_{maks} 2). Ifølge vår utregning basert på enkeltprøve for største tilførsel av BOF₅ til avløpsrenseanlegget, datert 15.08.2025, er maksukebelastningen 98 211 pe (BOF₅).

Øra avløpsrenseanlegg klarte ikke rensekravet for fosfor på 90 % da anlegget i 2025 hadde en beregnet renseseffekt for fosfor på 84,92 %. Inkluderer vi avlastningsoverløpene så blir renseseffekten 84,31 % for fosfor. Dette er et gjentakende avvik, da renseseffekten var 86,41 % for fosfor i 2024. Dere oppgir fremmedvann som en av hovedårsakene til at avløpsrenseanlegget ikke overholdt rensekravet i 2025. Videre oppgir dere at fremmedvann fortynner avløpsvannet med 6-10 ganger ved nedbørshendelser.

Vedrørende sekundærrensekrav til Øra avløpsrenseanlegg, så viser vi til at Miljødirektoratet som klageinstans den 26.02.2026 fattet vedtak i klagesaken. Statsforvalteren er bedt om å endre tillatelsen gitt 28.11.2024, der rensekrav for Øra avløpsanlegg skal settes til om lag 60 % BOF₅ og 40 % KOF_{CR} fram til 01.08.2026. Vi viser til saksnummer 2023/29798.

Dere oppgir at det nye avløpsrenseanlegget FARA skal settes i drift i mai 2026. Innkjøring og overføring fra dagens Øra renseanlegg til det nye anlegget vil pågå i hele 2026 og 2027.

Øra slambehandling

Anleggets kapasitet er 10 000 tonn TS per år. Dere har rapportert at anlegget i 2025 mottok til sammen 7 446 tonn TS (som utgjør 110 097,8 tonn våtvekt) bioavfall av diverse typer. Av dette var 3 518,9 tonn TS avløpsslam, 2 703,4 tonn TS animalske biprodukter (unntatt fisk), 153,7 tonn TS fiskeoppdrettsavfall, 1 028,9 tonn TS matavfall fra husholdninger og storhusholdning/næring, og 41,2 tonn TS vegetabilskbasert avfall fra næringsmiddelindustri.

Totalt ble 1 583 tonn TS disponert til jordbruksarealer og 3 754 tonn TS ble lagt på eget lager. 1 619 tonn TS var massetap grunnet utnyttelse av biogass og 198 tonn TS var massetap ved faking. Analyser for avløpsslam ligger under grenseverdien for tungmetaller for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal (kvalitetsklasse 0, I eller II) for 3 521 tonn TS.

Resipientovervåking

Fredrikstad kommune har oppgitt at resipientovervåking er utført og data er lastet opp i Vannmiljø.

Kommunen har ikke sendt inn resipientovervåkingsrapport som et vedlegg til egenkontrollrapporteringen.

Vi viser til at Fredrikstad kommune fikk ny tillatelse 28.11.2024. Kommunen har krav i tillatelsens punkt 8.2 om å overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker vannforekomster og dokumentere om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås. Overvåkingsprogrammet skal følge anbefalinger gitt i gjeldende versjon av veilederen *Klassifisering av miljøtilstand i vann* (02:2018). Vurdering av resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften skal sendes Statsforvalteren innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som en del av årsrapporteringen, jf. punkt 8.3. Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø.

Kommunen har også krav i tillatelsens punkt 8.1 om å overvåke mulige miljøeffekter av utslipp fra vesentlige overløp fra avløpsnett til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne. Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften. Kommunen må ut fra en miljørisikovurdering selv vurdere hva som er «vesentlige overløp», og om det er behov for ytterligere prøvepunkter for å dokumentere kravene i tillatelsens punkt 8.1 og 8.2. Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften skal drøftes og presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs årsrapportering jf. punkt 8.3.

Vi påpeker at det må komme tydelig frem av rapporten hvilke målepunkter som er knyttet til kommunens utslipp. Målepunktene må etableres både oppstrøms og nedstrøms utslippspunktet til avløpsanlegget for å kunne si noe om påvirkningen av utslippet.

Vi påpeker også at det er kommunens ansvar å sørge for at dokumentasjon iht. punkt 8.3 sendes inn innen 1. mars, og at overvåkingsdata blir lastet opp i Vannmiljø. Vi understreker at dersom rapport med vurdering av resultater fra resipientovervåkingen ikke sendes inn innen 1. mars ved neste års rapportering, vil det gis avvik på dette.

Konklusjon

Fredrikstad kommune har alvorlig avvik fra krav i tillatelse. Dette skyldes gjentagende avvik fra fosforrensekravet ved Øra avløpsrenseanlegg og manglende oversikt over overløp.

Fredrikstad kommune må få kontroll på sine overløpsmengder og rapportering av disse. Manglende oversikt over overløp er et gjentakende avvik, som ansees som alvorlig.

Sammenstilling av resultater for resipientovervåkingen skal vedlegges egenkontrollrapporten for neste år.

Statsforvalteren følger opp Fredrikstad kommune gjennom vedtak om gjennomføring av tiltak iht. fremdriftsplan for oppfølging av overløp på avløpsnettet, i sak nr. 2023/29798, og varsel om tilknytningsstopp i sak nr. 2025/47715.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapportene og årsrapportene for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapportene, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 300 kroner per egenkontrollrapport. For Fredrikstad kommune er det i dette brevet gitt en samlet tilbakemelding på flere innsendte egenkontrollrapporter. Dere må betale 5 300 kroner i gebyr for vår saksbehandling av egenkontrollrapportene for Øra avløpsnett og avløpsrenseanlegg samlet, og 5 300 kroner for vår saksbehandling av egenkontrollrapport for Øra slambehandlingsanlegg. Gebyr vil derfor utgjøre 10 600 kroner.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Postboks
1405

1602 FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD VANN AVLØP OG RENOVASJONSFORETAK
FREVAR KF

Postboks
1430

1602 FREDRIKSTAD

Fredrikstad kommune v/ordfører Arne Sekkestad

Fredrikstad kommune v/kommunedirektør Teknisk Atle
Holten